

Asia: VN/2745/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi opioidiyliaannostusten vastalääkkeistä sekä laiksi lääkelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1–3 § Lain soveltamisala ja määritelmät

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki opioidiyliaannostusten vastalääkkeistä. Esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan kirjattuja toimia nuorten huumekuolemien vähentämiseksi. Opioidiyliaannostuksen ensiapuna käytettävän naloksonin saatavuutta parannettaisiin laajentamalla reseptivapaan naloksoninenäsumutteen jakelu-mahdollisuuksia siten, että esimerkiksi päihdetyötä tekevät järjestöt voisivat halutessaan jakaa valmistetta vastikkeettomasti ja anonyymisti. Tavoitteena on purkaa nykyisen lainsäädännön es-teitä ja parantaa mahdollisesti henkiä pelastavan naloksoninenäsumutteen saavutettavuutta henkilöille, joilla on opioidiyliaannostuksen riski ja heidän lähipiirilleen.

4–5 § Jakelun maksuttomuus ja nimettömyys

Naloksonin nimetön jakelu mahdollistaa jakamisen siellä, missä riskiryhmiin kuuluvat henkilöt liikkuvat, ja niiden ammattilaisten kautta, jotka heitä arjessa kohtaavat, kuten sosiaalihuollon, sivistystoimen ja nuorisotyön ammattilaiset. Lisäksi henkilöt tai hänen läheisensä voisivat saada opastusta sekä valmisteen ilman, että hänen tarvitsee kertoa, kenelle ja miksi tuotetta tarvitsee. Nimettömän jakelun tarkoitus ja periaate on hengenvaaran ja kuolemien vähentäminen, ei käyttäjäkontrolli.

5 § Jakeluun liittyvät velvollisuudet

HUS katsoo, että naloksonin jakeluoikeus rajataan esityksessä liian suppeasti sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoihin sekä päihdealan järjestöihin. Esimerkiksi Ruotsissa ja Virossa poliisi kantaa mukanaan naloksoninenäsumutteita. Suomessa kaikilla, myös viranomaisilla on velvollisuus antaa ensiapua, ja opioidiyliaannostuksessa naloksonin antaminen kuuluu välittömän ensiavun piiriin. Naloksonijakelun vaikuttavuuden varmistamiseksi valmistetta tulisi olla mahdollisimman laajasti kaikkien niiden toimijoiden saatavilla, jotka voivat työssään tai muutoin kohdata yliannostustilanteita.

Naloksonin antaminen on teknisesti yksinkertainen toimenpide, joka ei edellytä laajaa koulutusta. HUS Riippuvuuspsykiatria jakaa naloksonia potilaille ja jakeluun liittyvä koulutus kestää n. 20–30 minuuttia. Sen käyttöön liittyvät riskit ovat vähäisiä verrattuna sen mahdollisuuteen pelastaa henki opioidiyliliannostustilanteessa. HUS Riippuvuuspsykiatria voi tarvittaessa olla mukana kouluttamassa naloksoninenäsumutteen käyttöön. Naloksonin annostelu tulisi jatkossa olla osana perusensiaputaitoja ja -koulutusta. Naloksonia voisi verrata defibrillaattoreihin, joita tänä päivänä on saatavilla laajasti julkisissa tiloissa maassamme maallikkotoimijoiden käytettävissä. Tämän lisäksi olisi tärkeää lisätä yleistä tietoisuutta siitä, miten yliannostustilanne tunnistetaan ja miten tilanteessa tulee toimia.

6 § Jakelu osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan muuta lääkehuoltoa

-

Kommenttinne lääkelain muutoksista (7§, 62 §, 65 §)

Tällä hetkellä saatavilla on vain yksi naloksoninenäsumutevalmiste ja siitä vain yksi vahvuus. Huomioiden Suomen opioidien käyttötilanteen, olisi tärkeää jatkossa saada myös muita valmisteita ja vahvuuksia käytettäväksi, jotta mahdollisimman laaja jakelukattavuus voitaisiin varmistaa.

Esityksen vaikutukset

HUS pitää hallituksen esityksen tavoitteita naloksonin jakelun helpottamiseksi ja laajentamiseksi hyvin tärkeinä ja kannatettavina huumekuolemien ehkäisyn näkökulmasta. Suomen tulisi muiden maiden kokemuksista oppien varautua ennakoivasti fentanyyliin ja muiden erittäin voimakkaiden opioidien, kuten nitatseenien, mahdolliseen laajamittaiseen yleistymiseen. Kevään 2026 aikana on Suomessa jo todettu protonitatseeneihin liittyviä kuolemia yli vuoden tauon jälkeen.

Muut esitysluonnokseen liittyvät kommentit

-

Heikkilä Teppo
HUS-Yhtymä